

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТОВАРИСТВО ПСИХОЛОГІВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені Г. С. СКОВОРОДИ
Кафедра психології

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА
УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ НАПН УКРАЇНИ
АСОЦІАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ ПСИХОЛОГІВ ХАРКОВА
МІЖРЕГІОНАЛЬНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СПРІЯННЯ РОЗВИТКУ СИМВОЛДРАМИ
ВСЕУКРАЇНСЬКА АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНА АСОЦІАЦІЯ (ХАРКІВСЬКИЙ ОСЕРЕДОК)

*З нагоди 215 річниці ХНПУ імені Г.С.Сковороди,
130-ї річниці з дня народження І.А. Соколянського (1889-1960),
115-річчя В.І. Асніна (1904-1956),
95-річного ювілею А.В. Петровського (1924-2006)
та 25-річчя факультету психології і соціології*

ХАРКІВСЬКИЙ ОСІННІЙ МАРАФОН ПСИХОТЕХНОЛОГІЙ

МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(Каталог психотехнологій; тези доповідей)

26 жовтня 2019 року

Харків – 2019

УДК 159.9.07
ББК 88

Рецензенти:

Бочелюк Віталій Йосипович – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Запорізького національного технічного університету

Євдокимова Наталя Олексіївна – доктор психологічних наук, професор, проректор з наукової та міжнародної діяльності Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика

Романовський Олександр Георгійович, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, завідувач кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами Національного технічного університету «ХПІ»

*Рекомендовано до друку Вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди,
протокол № 7 від 28.10.2019 року*

ХАРКІВСЬКИЙ ОСІННІЙ МАРАФОН ПСИХОТЕХНОЛОГІЙ (каталог психотехнологій; тези доповідей): матеріали III міжрегіональної наук.-практ. конф., м. Харків, 26 жовтня 2019 р., ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Харків: Діса плюс, 2019. 248 с.

ISBN 978-617-7645-81-7

У збірнику представлено матеріали науково-практичної конференції «**ХАРКІВСЬКИЙ ОСІННІЙ МАРАФОН ПСИХОТЕХНОЛОГІЙ**», метою якої було висвітлення в рамках профорієнтації та просвітництва новітніх розробок у галузі психотехнологій, представлених на теренах України.

Перша частина збірника містить **Каталог психотехнологій** новітніх авторських розробок розвивальних, психокорекційних, діагностичних, тренінгових програм, методик, технік тощо, інформація про які подана у вигляді анотацій.

У другій частині розміщено тези доповідей, які містять результати науково-практичних розробок учасників конференції.

Матеріали конференції віддзеркалюють результати сучасних досліджень у галузях теоретичної та прикладної психології.

Для науковців, викладачів, аспірантів та магістрантів, студентів гуманітарних спеціальностей, практичних психологів, вихователів, соціальних та медичних працівників.

Матеріали друкуються в авторському варіанті з правками редколегії.

ISBN 978-617-7645-81-7

УДК 159.9.07
ББК 88

© ХНПУ імені Г.С.Сковороди, 2019
© Колектив авторів, 2019
© Єльчанінова Т.М. (оформлення, обкладинка, Ψ-емблема), 2019

ЗМІСТ

Частина 1. КАТАЛОГ ПСИХОТЕХНОЛОГІЙ

Аркутова О.С. Вправа «Зірка мого життя».....	11
Астахов В.М., Бацилєва О.В., Пузь І.В. Програма психологічного супроводу вагітних з перинатальними втратами в анамнезі	13
Бедлінський О.І., Тарасова Т.Б. Розвивальна творча інтелектуальна гра «Креативність»	15
Бєляєва К.Ю. Програма з профілактики стресових розладів у підлітків «У світі різних емоцій»	16
Большакова А.М. Diary-терапія у психотерапії, консультуванні, Психологічній самопомозі, коучінгу	20
Вишницька-Докукіна М.В. Тренінг «Конфліктна компетентність: діагностика і корекція стратегій конфліктної поведінки»	23
Гончар Н.О. Комплекс корекційно-розвивальних вправ з формування міжособистісних відносин у молодших школярів в умовах інклюзивного навчання ...	24
Гордиєнко-Митрофанова І.В., Кобзева Ю.А. «Орхідея»: психотерапевтична техніка роботи з сімейними концепціями в методі позитивної психотерапії	25
Гордиєнко-Митрофанова І.В., Кобзева Ю.А., Зуєв І.А., Саута С.Л. Діагностична методика ігрової компетентності	26
Дейниченко Л.М. Психотренінг комунікативності.....	28
Доєнко В.В. Тренінг протидії інформаційно-психологічному впливу	29
Долгополова О.В., Жидко М.Є., Фаворова К.М. Тренінгова психотерапевтична гра «Смак життя»	31
Жванія Т.В. “Художник і пензель”: діагностика і корекція невербальної взаємодії в парі засобами арт-терапії	34
Жігєньова Т.А. Арт-терапевтична техніка дослідження відносин у парі «Я + Ти + Відносини».....	35
Каменщук Т.Д. Психолого-педагогічна технологія формування просторової знаково-символічної системи знань у дітей з інтелектуальними порушеннями помірного ступеню	36
Крамченкова В.О. Методика «Дослідження рівня сенсорно-інтегративної дисфункції у дітей»	38
Лисенко Л.М. Програма розвитку комунікативної компетентності	41
Панчук О.А. Програма занять для педагогів з попередження конфліктів	46
Пономарьова Ю.П. Психопрофілактична програма для учнів середньої та старшої школи «Ціннісні орієнтації особистості підлітків»	48
Радько О.В. Майстер-клас «My body jazz», тілесний образ-Я як компонент саморозвитку особистості в методі танцювально-рухової терапії	51
Романовська Д.Д. Програма факультативного курсу «Основи психологічної культури особистості»	52
Сушко В.В. Психологічна програма для учнів початкової школи «Формування довільності та зосередженості».....	56
Тарасова Н.В. Програма психологічного супроводу спортсменів підлітково-юнацького віку.....	59

**«ХУДОЖНИК І ПЕНЗЕЛЬ»: ДІАГНОСТИКА І КОРЕКЦІЯ НЕВЕРБАЛЬНОЇ
ВЗАЄМОДІЇ В ПАРІ ЗАСОБАМИ АРТ-ТЕРАПІЇ**

**"ХУДОЖНИК И КИСТЬ": ДИАГНОСТИКА И КОРРЕКЦИЯ
НЕВЕРБАЛЬНОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ В ПАРЕ МЕТОДАМИ АРТ-
ТЕРАПИИ**

**«ARTIST AND BRUSH»: DIAGNOSIS AND CORRECTION OF NON-VERBAL
INTERACTION IN PAIR WITH ART THERAPY**

© Жванія Т.В., м. Харків

taras.zhvaniia@gmail.com

Арт-терапевтичні техніки парної роботи передбачають здійснення спільної образотворчої роботи в діадах, яка дозволяє розвивати комунікативні навички, досліджувати і коригувати соціальні ролі та звичні форми поведінки, що є продуктивним для використання у структурі тренінгів комунікативної компетентності.

«Художник і пензель» передбачає створення символічного образу під час невербальної взаємодії в процесі парного малюнку в техніці почергового малювання.

Метою використання техніки є діагностика та відпрацювання (розвиток чи корекція) навичок невербальної тактильної взаємодії в парі.

Техніка «Художник і пензель» є арт-терапевтичною за змістом, і, невербальною за процедурою та має проєктивний характер, що дозволяє уникнути або звести до мінімуму контроль свідомості в процесі створення символічного образу.

Вправа дозволяє вирішити такі задачі:

– вивчити особливості невербального аспекту міжособистої комунікації в парі;

– дослідити особливості встановлення тактильного контакту та його сприйняття учасниками пари;

– проаналізувати суб'єктивне сприйняття співвідношення довіри та волі в процесі невербальної взаємодії в парі.

Робота в техніці «Художник і пензель» здійснюється в три етапи.

I етап, передбачає розділення діади на «художника» (партнера, який буде скеровувати руку другого учасника під час створення символічного образу виключно невербальними засобами комунікації) та «пензель» (партнера, який «віддає свою руку у владу художника» та стає функціональним продовженням «руки художника») та створення ними завершеного символічного образу.

На II етапі відбувається ротація учасників у парі – «художник» стає «пензлем» і навпаки. Після чого парою створюється інший завершений символічний образ.

III, завершальний етап проведення вправи полягає у обговоренні «в колі» учасниками пар питань: «Які кінестетичні відчуття я відчував, коли був у ролі «художника» та «пензля»?», «Які емоції та почуття я пережив,

коли був у ролі «художника» та «пензля»?», «Що було приємного та незручного, коли був у ролі «художника» та «пензля»?», «Наскільки якісно / точно / повною мірою вдалося реалізувати той символічний образ, який я хотів створити під час роботи у парі як «художник»?» тощо.

АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНА ТЕХНІКА ДОСЛІДЖЕННЯ ВІДНОСИН У ПАРІ «Я + ТИ + ВІДНОСИНИ»

АРТ-ТЕРАПЕВТИЧЕСКАЯ ТЕХНИКА ИССЛЕДОВАНИЯ ОТНОШЕНИЙ В ПАРЕ «Я + ТЫ + ОТНОШЕНИЯ»

ART THERAPEUTIC TECHNIQUE FOR INVESTIGATING RELATIONSHIPS IN A PAIR «I + YOU + RELATIONSHIP»

© Жітеньова Т.А., м. Харків

urzeit@gmail.com

Робота психолога із запитом, що стосується відносин у парі, спрямована на виявлення причин незадоволення відносинами, ролі кожного учасника, детального прояснення потреб, почуттів та бажань клієнта та відокремлення їх від партнерських. У центрі техніки «Я + Ти + Відносини» знаходиться робота із метафорою, за допомогою якої з'являється можливість отримати більш інформативну картину системи відносин, і яка може спонукати клієнта використовувати нові можливості у конкретній життєвій ситуації. Техніка поєднує системний та арт-терапевтичний підходи. Компоненти арт-терапевтичного процесу (фактор художньої експресії, фактор психотерапевтичних відносин і фактор вербального зворотного зв'язку) доповнені прийомами системного сімейного підходу (принцип «ціле більше ніж сума частин», метафорою та циркулярними питаннями). Техніка може проводитися у групі, у парі, але перевага віддається індивідуальній роботі, яка дає більше можливостей для спостереження і відреагування. Техніка призначена для дорослих.

Мета: дослідження теми партнерських відносин у парі (сімейній, романтичній, діловій, дружній та ін.), усвідомлення стратегій поведінки у відносинах, їх зміна при необхідності.

Завдання: дослідження теми балансу «брати-давати» у відносинах, усвідомлення ролі та цінності себе і партнера у відносинах, пошук ресурсу і шляхів змінення стратегій поведінки, ставлення до партнера і відносин, розвиток рефлексії, спроба вербалізації і опрацювання тих думок і почуттів, які не проговорювалися раніше.

Інвентар: аркуш А4, фарби або кольорові олівці, аркуш для запису, ручка.

Час роботи: 40-60 хвилин (для індивідуальної роботи).

Техніка складається з чотирьох частин: вступ, основна частина, корекційна частина і рефлексія.

Вступ. Обговорення теми, мети техніки та процесу її проведення. На початку роботи проводиться процес з'ясування значення слів «відносини»,